

สื่อส่งเสริมการบริจาคโลหิต โรงพยาบาลบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิโรจน์ ไวนิตกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ABSTRACT :

Wiwanitkit V. Media for Blood Donation Promotion Setting in Bangsaparn Hospital, Prachuab Kiri Khan Province. (Region 4 Medical Journal 2000 ; 19(1) : 25-31).

Department of Laboratory Medicine, Faculty of Medicine Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

New media were produced to promote blood donation in Bangsaparn Hospital, Prachuab Kiri Khan Province. It has been recognized that the set must be suitable for community-based using. A set of intervention composed of brochure and cassette were produced. According to the communication science and educational science, these media are low-priced, easy to copy, transportable, easily used anywhere and easy to understand. Discussion about media using in basic health promotion is also discussed. This intervention project can be adapted to use in other settings and in other objectives.

Key word : blood donation promotion, media, Bangsaparn

บทคัดย่อ :

วิโรจน์ ไวววนิชกิจ. สื่อส่งเสริมการบริจาคโลหิต โรงพยาบาลบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วารสารแพทย์เขต ๔ ; ๑๙(๑) : ๒๕-๓๑).

ภาควิชาเวชศาสตร์ชั้นสูงตร คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

สื่อส่งเสริมการบริจาคโลหิตใหม่ได้ถูกผลิตขึ้นเพื่อใช้ในโรงพยาบาลบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นสื่อที่ใช้ในระดับชุมชน ประดิษฐ์กรรมนี้ประกอบด้วยแผ่นพับและแถบบันทึกเสียงซึ่งผลิตตามหลักการทาง นิเทศศาสตร์และศึกษาศาสตร์ โดยสื่อนี้มีต้นทุนในการผลิตต่ำ ผลิตเพิ่มได้ง่าย ขนย้ายได้สะดวก และสื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย ได้อธิบายถึงการใช้สื่อในกิจการด้านการประชาสัมพันธ์สาธารณสุขมูลฐานในชุมชน สิ่งประดิษฐ์ในรูปแบบนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่อื่นรวมถึงเพื่อกิจการอื่นนอกจากการส่งเสริมการบริจาคโลหิตได้

คำสำคัญ : การส่งเสริมการบริจาคโลหิต สื่อ บางสะพาน

Blood and blood component are still important in treatment of many diseases.¹⁻² Amount of blood required is so much per year.³ Blood bank is the unit has responsibility in finding and supplying blood and blood component for medical usage.⁴ In the present day, there are many blood banks set in many hospitals in Thailand⁵⁻⁶ including the Bangsaparn Hospital, Prachuab Kiri Khan Province.

From the previous study in Bangsaparn Hospital, the knowledge of people about blood donation had a significant relation to their education.⁷ Therefore, health education for the community is important. A set of media for broadcasting health education about blood donation is produced.

Objective

The objective of this intervention is finding the proper media for health education of blood donation. This set must be suitable to the community-based on Bangsaparn District where the study was set. The media must be cheap and else of use.

Principle

Following the communication and education science, the good media for education must be inexpensive and effective.⁸⁻⁹ And media used for communication education must be easy to use, understand and control. Four main media used in broadcasting knowledge :- brochure, poster, cassette, video were considered. The former medium used in

Bangsaparn Hospital was poster from Red Cross Society. Advantage and limitation of the four media were determined. The video was rule out due to the high cost and limitation in presentation. The poster presentation-although it is more attractive but it was the old method used and it is difficult to multiply. Therefore, the others two media were selected. Due to the limitation of the document media as brochure which one who have no education cannot read, the cassette was used altogether. Although the cassette seem to be a new and interesting method but the limitation of itself is that so high content will bore the listener. Hence, cassette and brochure were selected to be the new media for health education of blood bank in Bangsaparn Hospital.

This set of media is not expensive. And it is easy to use-only a radio is required. It is easy to transport to the community whom the aim of the project pointed. Furthermore, these media is easy to multiply and can be adapted to other objectives.

Intervention

The necessary things for intervention were only paper and cassette. Scripts for brochure and cassette presentation were written then printed and recorded. The scripts were shown in Chart 1 and 2. The total cost of this project (500 copies of brochure and 1 cassette tape) is about two hundreds bahts.

Chart 1. Script for brochure presentation in blood donation promotion.

มารู้จักการบริจาคเลือดกันเถอะ

ใครบริจาคเลือดได้บ้าง ?

ขอเพียงแต่คุณมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้คุณก็สามารถบริจาคเลือดได้

1. อายุระหว่าง 17 ถึง 60 ปี
2. น้ำหนัก 45 กิโลกรัมขึ้นไป
3. เพื่อความปลอดภัยของคุณ อย่าบริจาคเมื่อ
 - ตั้งท้อง
 - มีประจำเดือน มีเมนส์
 - หลังผ่าตัด หรือ หลังคลอดลูก ไม่เกิน 6 เดือน
 - เป็นโรคหัวใจ หรือ โรคปอด
 - เป็นโรค วัณโรค โรคไต ลมบ้าหมู โรคตับ โรคมะเร็ง เลือดออกง่าย
 - เป็นโรคจิต
4. เพื่อความปลอดภัยของผู้รับเลือด อย่าบริจาคเมื่อ
 - มีไข้
 - ติดยาเสพติด
 - น้ำหนักลดมากโดยไม่ทราบสาเหตุ
 - เป็นเกย์ รักร่วมเพศ
 - เป็นเอดส์
 - เพิ่งได้รับวัคซีน หัด โปлио (จด ครั้งเดือน)
 - เพิ่งได้รับวัคซีนหัดเยอรมัน (จดหนึ่งเดือน)
 - เพิ่งได้รับวัคซีนกันโรคคัลลัวน้ำ พิษสุนัขบ้า (จดหนึ่งปี)
 - หลังถอนฟัน
 - เป็นโรคไขข้ออักเสบ มาลาเรีย
 - เพิ่งฟันโทษ

เพียงแค่นี้สุขภาพดีก็สามารถบริจาคเลือดได้แล้ว

คุณสงสัยหรือไม่ว่า

บริจาคเลือดแล้วได้อะไร ?

- ได้บุญ ได้ช่วยผู้อื่น เลือดของคุณจะไม่มีทางซื้อขายแก่ผู้ป่วย
- ได้ทราบหมู่เลือด
- เป็นการตรวจสุขภาพและตรวจโรคติดต่อในเลือด ฟรี

- บริจาคครบ ยังมีสิทธิได้รับพระราชทานเข็มที่ระลึกด้วย

บริจาคเลือดแล้วอันตรายไหม ?

- ไม่อันตราย
- ไม่เป็นหมัน ไม่เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ
- ไม่อ้วน
- ไม่ผอม
- ไม่ซีด
- ไม่ทำให้ติดเชื้อ
- ไม่อ่อนแอ ยังทำงานหนักได้

ท่านรู้หรือไม่ว่า ?

- บริจาคเลือดแล้วไม่มีผลต่อน้ำหนัก
 - ทำงานปกติได้ในหนึ่งชั่วโมง หลังบริจาคเลือด
 - ร่างกายสร้างเลือดได้ใหม่เองใน 14 วัน หลังบริจาคเลือด
 - บริจาคแล้วไม่ติดเชื้อ และ ไม่ติดโรคอื่นด้วย
- เริ่มในการเจาะเลือดใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง

Chart 2. Script for cassette presentation in blood donation promotion.

(เปิดทำนองเพลงนำ)

(พูด)

ธนาคารเลือด โรงพยาบาลบางสะพาน ขอเสนอความรู้เรื่องการบริจาคเลือด
บริจาคเลือด คงเคยได้ยินคำ ๆ นี้ แต่คุณมีความรู้เพียงใด

(เว้นช่วง)

การบริจาคเลือด ทำได้ง่าย ๆ เพียงมีสุขภาพแข็งแรง

อายุ ระหว่าง 17 ถึง 60 ปี น้ำหนักตั้งแต่ 45 กิโลกรัม ขึ้นไป

คุณก็สามารถทำทุกสัปดาห์นี้ได้

(เว้นช่วง)

บริจาคเลือด ไม่ใช่สิ่งน่ากลัว และไม่มีอันตราย อย่างที่คิด

ทุกขั้นตอน ทำด้วยความสะอาด ครอบคลุม เข็ม และ อุปกรณ์ทุกอย่าง ใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง

(เว้นช่วง)

การบริจาคเลือด ไม่มีผลต่อน้ำหนัก ไม่อ้วนขึ้น และ ไม่ผอมลง

ไม่ทำให้เจ็บป่วย ไม่ทำให้ติดเชื้อ ... บริจาคเลือดแล้วร่างกายสามารถสร้างใหม่ได้ใน 14 วัน.....

เลือดทุกหยดของท่าน ทางโรงพยาบาลจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยต่อไป

(วันช่วง)

อย่าลังเลที่จะบริจาคเลือดอีกเลย

บริจาคเลือด เป็นกุศลยิ่งใหญ่ ยังมีผู้ป่วยต้องการเลือดอีกมาก

(วันช่วง)

โลหิตหยดหนึ่งนิตของท่านช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์

Discussion

Blood donation promotion is a very important activity. Supplying sufficient amount of blood for using is not easy. The demand amount of blood is still higher than the supply.¹⁰ Determining the knowledge of the community to the blood donation process is very useful in planning the program of blood bank. But only studying cannot help improving the situation¹¹⁻¹² of the lack of blood. How to promote blood donation is as important to be considered. To cope with the problems unsuccessful or not getting the upper limit of correspondence of the community, the effective method should be used. Technique in communication science should be reviewed and applied to use. The media in broadcasting the knowledge should be diversity. The common used method in promoting blood donation nowadays is poster presentation. But it is limited to use only in the hospital, so the new idea should give best health education to community level. In the United State of America, the media of blood donation is very variety-even in cartoon book.¹³ So improvement in media must be done.

Good media in health education for each community should be considered.¹⁴⁻¹⁵ In Bangsaparn District like other rural area in Thailand, there still limitation of using document media such as

poster and brochure. We cannot refuse the fact that there are some people in the rural area who cannot read or have no chance to read due to the far distance. The cassette is a new interesting way in teaching basic knowledge to the community in the distance area. It can be copied and applied to use in the broadcasting center of the village. Furthermore, it is easy to carry, so it can be use in the site blood donation team. To broadcast with the real image is the best way of teaching to change the attitude of the community.¹⁶

Anyway, this intervention was just only used in Bangsaparn District, so conclusion of how effective it is cannot be decided at this time. Long term follow-up must be examined-the good result is the increasing rate of blood donation. From this study, we suggested the use of simple method but interesting to broadcast health education. This project can be run by community hospital team. And it means the successful in the health idea that community help community. The media like this can be used in other objective of teaching any health knowledge. And it can be adapted to other hospital. Effectiveness of the media should be evaluated for each program in each hospital.

This study is only a pilot study. The effectiveness of the project must be long-term evaluated.

Successful in the blood donation promotion is the aim. The set of media like this should be concerned to use in other community. Not only this way, other ways of health promotion should be supported. Health education based on community believ-essuch as health education by the monks are interesting.¹⁷

CONCLUSION

A new media for blood donation promotion for blood bank of Bangsaparn Hospital, Prachuab Kiri Khan was produced. The advantage of this intervention is inexpensive and easily used anywhere. But long-term evaluation for the limitation and effectiveness must be done. This way can be alternative way in basic health education for the community.

References

- Rossi EC, Simon TL, Moss GS, Goneld SA. Transfusion medicine next millennium. In : Rossi EC, Simon TL, Moss GS, Goneld SA, eds. Transfusion Medicine. 2nd ed. Missouri : Mosby, 1996 : 1-12.
- Swisher SN, Pety LD. General principles of transfusion medicine. In : Swisher SN, Pety LD, Kleinman S, Spence RK, Strauss RG, eds. Transfusion Medicine. 3rd ed. New York : Livingstone, 1996 : 1-10.
- Hollan SR, Wagstuff W, Leikola J, Szilany FL. Calculation of present and projected blood need. In : Hollan SR, Wagstuff W, Leikola J, Szilany FL, eds. Management of Transfusion Service. 1st ed. Geneva : World Health Organization, 1990 : 27-30.
- National Blood Center, Thai Red Cross Society. Blood Product. 1st ed. Bangkok : OS Printing House, 1994 : 1-12.
- ชัยเวช นุชประยูร. การจัดหาโลหิตเพื่อการใช้ภายในประเทศ. ศูนย์บริการโลหิต สภากาชาดไทย. กรุงเทพฯ : สภากาชาดไทย, 2537.
- เติม พริ้งพวงแก้ว. ประวัติการบริการโลหิตของประเทศไทย การถ่ายเลือด การจัดตั้งธนาคารเลือด. การประชุมวิชาการพิเศษเนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการของศาสตราจารย์แพทย์หญิงพิมล เชื้อวงศ์ปี. ครั้งที่ 8/2540(256).
- Wiwanitkit V. A study of knowledge about blood donation among people who get health service from Bangsaparn Hospital, Prachuab Kiri Khan Province (a pilot study). Taksin Med J (in press).
- Gilbert JJ. Advantages and limitations of different media. In : Gilbert JJ. Educational Handbook. Geneva : World Health Organization, 1976 : 221-6.
- Chan BF. Audio-visual Aids in Teaching. Kuala Lumpur : Anthonian Store, 1977
- ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ. สภากาชาดไทย. URL : [Http://www.redcross.or.th/index1.html](http://www.redcross.or.th/index1.html)
- ไพฑูริย์ โล่ห์สุนทร. บทนำ. ใน : ไพฑูริย์ โล่ห์สุนทร, บรรณาธิการ. ระบาดวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 : 1-12.
- Cwikel JG. After epidemiological research : what next ? Community action for health promotion. Public Health Rev 1994 ; 22 (3-4) : 375 - 94.
- Gebreel AO, Butt J. Making health messages interesting. World Health Forum 1997 : 18(1) : 32-4.
- Fray BR, DiTecco D, Schlegel RP. Mass media in health promotion : an analysis using an extended information-processing model. Health Educ Q 1980 Summer ; 7(2) : 127-47.
- Wilde GJ. Effects of mass media communications on health and safety habits : an overview of issues and evidence. Addiction 1993 ; 88(7) : 983 - 96.
- กิจประมุข ดันตยาภรณ์. การเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541 : 1-15 (เอกสารจัดสำเนา).
- Hathirat S. Buddhist monks as community health workers in Thailand. Soc Sci Med 1983; 17(19) : 1485 - 7.